

освіти з тоталітарними рудиментами, у якій не вітається ініціатива та бажання вийти поза межі загальноновизнаного.

Література:

1. Диверсифікація – Режим доступу : <http://www.educate.com.ua/word/k/diversifikaciya.html/>

2. Єрмакова С.С. Інноваційні технології випереджаючого розвитку системи вищої технічної освіти на засадах диверсифікації. *WORLD SCIENCE*. № 2(30), Vol.4, February 2018. С. 106–108.

3. Жерноклеєв І. Диверсифікація змісту підготовки майбутніх учителів технологій у країнах Північної Європи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 10 (Ч. 1). 2014. С. 280–285.

4. Мачинська Н.І. Диверсифікація змісту педагогічної підготовки фахівців для початкової освіти. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія». Вип. 1 (7) 2018. С. 111–115.

5. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, ступінь доктора філософії, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/26.06.2024/015-Profesiyna.osvita-doktor.filosofiyi-924.vid.26.06.2024.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-427-9-20>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО НАПРЯМКУ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА» НА ТРЕТЬОМУ РІВНІ ОСВІТИ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Лян Кеянь

*аспірант кафедри теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
м. Київ, Україна*

Актуальність наукового дослідження особливостей розвитку теорії та історії мистецтва на третьому рівні освіти зумовлена динамічними процесами, що відбуваються в сучасному мистецтві та культурі. Глобалізація, нові технології, зміна соціальних та культурних

контекстів вимагають від мистецтвознавства постійного оновлення і переосмислення базових понять та методів дослідження.

Перш ніж перейти до більш детального окреслення обраної проблематики, доцільно зазначити, що Україна має багату історію та культурний спадок, який значно вплинув на формування мистецтвознавчої думки. Якщо провести загальне теоретизування з обраного напрямку, то слід зазначити, що історія української культури і мистецтва завжди вражала різноманітністю та глибиною. У цьому контексті вивчення теорії та історії мистецтв на третьому рівні освіти є ключовим чинником для збагачення культурного капіталу країни, що сприяє розумінню та підтримці національної ідентичності, а також відображенню міжкультурних взаємодій.

Програми вивчення мистецтва, засновані на національних традиціях, в українських університетах сприяють розвитку компетентностей у галузі критичного мислення, мистецтвознавчого аналізу та наукових досліджень. Окремо слід підкреслити, що вони відповідають вимогам сучасного світового освітнього ринку, де велика увага приділяється суспільним запитам саме до розвитку гуманітарних наук. Яскравим прикладом відповіді на такі запити є відкриття та вкрай успішне функціонування освітньо-наукової програми третього рівня навчання в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури під назвою «Теорія та історія мистецтва» [1].

Викладання теорії та історії мистецтв на третьому рівні освіти в НАОМА ґрунтується на декількох ключових методологічних підходах. По-перше, це міждисциплінарний підхід, який об'єднує мистецтвознавство з іншими гуманітарними науками, такими як філософія, соціологія та культурологія. Це дозволяє аспірантам отримати комплексне розуміння культурних процесів і явищ. По-друге, це комплексний аналіз культурних явищ через призму мистецтвознавчих теорій та методів. У цьому аспекті розгляд цілісних культурних контекстів дозволяє здобувачам не лише аналізувати окремі твори мистецтва, а й розуміти їх місце в історичному та культурному дискурсі. По-третє, це використання сучасних технологій у викладанні та дослідженні мистецької спадщини — від цифрових архівів до віртуальних екскурсій. Такі технології сприяють доступності та глибокому розумінню мистецтва в усій його різноманітності.

Як наукову репрезентацію успішності функціонування ОНП «Теорія та історія мистецтва» надамо загальний огляд деяких тем дисертацій здобувачів наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

(2020-2022 рр.) [2]. Для цього спробуємо зробити угруповання дисертаційних досліджень за трьома напрямками.

Перша група досліджень спрямована саме на вивчення історії мистецтв. До неї можна віднести такі теми, як «Монументально-меморативні твори Києва 1945–2020 років: трансформація колективної пам'яті», «Тенденції розвитку мистецтва різьбярства дерев'яних церков Закарпаття XIII – початку XX ст.», «Формування київської школи живопису кінця XIX – початку XX століття: вплив європейських художніх течій» та інші. Ця група наукових пошуків зосереджена на дослідженні історії мистецтва, впливі соціокультурних факторів на мистецтво, а також еволюції мистецьких традицій у різні періоди часу. Вона дозволяє зрозуміти, як колективна пам'ять, соціальні зміни та вплив інших культурних течій формували сучасне мистецтво в Україні.

У другу групу можна віднести теми, які спрямовані на вивчення сучасного мистецтва та особливостей його розвитку, наприклад: «Стратегії розвитку молодого мистецтва в Україні доби Незалежності», «Медіа-арт в сучасному українському мистецтві 1990–2010-х років», «Інституційна критика в мистецтві України доби Незалежності: генеза та стилістичні модифікації». Дослідження науковців допомагають виявити нові тенденції, стратегії розвитку та критичні підходи, які відображають сучасний стан мистецтва в Україні.

І остання, третя група, присвячена технікам та технологіям в мистецтві. До неї можна віднести такі дисертаційні дослідження, як «Превентивна консервація та реставрація творів станкового живопису: використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій», «Графіка і живопис О. Фіщенко: особливості художньої мови у полі взаємодії», «Творчість Василя Чегодара та проблема колоризму в українському живописі другої половини XX століття». Дослідження в цій сфері розглядають використання сучасних технологій у консервації та реставрації мистецтва, а також аналізують технічні особливості художньої мови та проблеми колоризму.

Слід зауважити, що представлені теми дисертаційних досліджень надають суттєвий поштовх до розвитку наукового напрямку «Теорія та історія мистецтв» в Україні, збагачуючи знання про різні аспекти мистецтва. Вони сприяють глибшому розумінню історичних і соціокультурних процесів, що впливають на мистецтво, вивчають сучасні тенденції та новітні підходи, а також досліджують технічні та технологічні аспекти у творчості. Така наукова діяльність сприяє інтеграції українського мистецтвознавства у глобальний контекст та підтримує розвиток теоретичних і практичних знань у цій галузі на третьому рівні навчання.

Проте, не зважаючи на значні досягнення в області вивчення теорії та історії мистецтв на третьому рівні освіти, існують виклики, які потребують уваги та розв'язання. По-перше, це потреба в постійній модернізації навчальних програм, яка відповідає сучасним тенденціям у світі мистецтва та освітніх інновацій. Також важливим є стимулювання кар'єрного розвитку молодих науковців і викладачів через створення сприятливих умов для наукових досліджень та професійного зростання. Доцільно звернути увагу й на необхідність підвищення фінансування вищої мистецької освіти. Інвестиції у сучасні технології, наукові дослідження та інфраструктуру стануть необхідним базисом для подальшого розвитку цієї галузі.

Таким чином, висвітлення особливостей розвитку теорії та історії мистецтв на третьому рівні освіти в Україні показує, що цей процес є не лише актуальним, але й стратегічно важливим для збагачення культурного капіталу країни. Необхідність системного підходу до планування і впровадження нових освітніх ініціатив у цій галузі визначається потребою врахування інноваційних та традиційних аспектів мистецтвознавства, що забезпечує комплексний розвиток культурного простору України. Підкреслимо, що на даний час, розвиток теорії та історії мистецтв на третьому рівні освіти в Україні відіграє важливу роль у формуванні культурної ідентичності та академічної спроможності країни. Незважаючи на виклики, що існують, наявним є значний потенціал для подальшого розвитку за умови системного підходу до модернізації освітніх програм, підтримки наукових досліджень та надання належних умов для особистісного і професійного зростання аспірантів та викладачів.

Література:

1. Аспірантура «Теорія та історія мистецтва». URL: <https://naoma.edu.ua/navchannya/programy-aspirantury/teoriia-ta-istoriia-mystetstva-aspirantura/> (дата звернення: 05.08.2024).

2. Перелік тем дисертацій здобувачів наукового ступеня доктор філософії зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» за ОНП «Теорія та історія мистецтва» Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (2020–2022 роки вступу). URL: https://drive.google.com/file/d/1_nlX8J-H9-_oCj0iOsTfYy6cjTBGvzNO/view (дата звернення: 05.08.2024).